

kazanç, gider beyanı, hayat standardı gibi vergi güvenlik müesseselerinden olan servet beyanı sistemi 1960'lı yıllarda Gelir Vergisi sistemine monte edilmiştir. Yaklaşık yirmi yıl kadar yürürlükte kalan bu müessese ile ilgili pek çok uyuşmazlık husule gelmiş ancak, bu ihtilaflar Yargı organları kararı ile açıklığa kavuşturulmuştur.

Gelir Vergisi gibi beyana dayanan şahsi bir vergide Gelirle, Servet ve Servet artışı arasındaki organik ve sıkı münasebeti kavrayıp bunu oto-kontrol aracı olarak kullanmayı amaçladığı gerekçesiyle ihdas edilen bu müessese bazı pürüzler dışında uygulama sürecinde amacına ulaşmıştır.

Ancak, daha sonra art niyetli bazı iş çevrelerinin, baskı gruplarının kendilerine gerekçe olarak kara paranın ekonomiye kanalize edilmesini öne sürüp servet beyanının kaldırılması yönünde istekte bulunmaları sonucunda dönemin siyasi erki de, o tarihteki ekonomik koşulları gözönüne alarak 1984 yılında 2995 sayılı kanunla bu müesseseyi yürürlükten kaldırmıştır.

Geçmişteki yaklaşık yirmi yıllık uygulamanın sonucuna baktığımızda servet beyanı sisteminin en etkin vergi güvenlik ve kontrol aracı olduğunu görmekteyiz.

c) Servet Beyanı Esasının Yeniden Vergi Güvenlik Müessesesine Konulmasındaki Faydalar:

Vergi kaçırma eğiliminde olup da ülkemizi vergi cenneti olarak gören art niyetli mükelleflerin korkulu rüyası diyebileceğimiz servet beyanı esasının yeniden ihdas edilip mevzuata getirilmesiyle,

— Bu tür art niyetli ödevliler artık gönüllerince beyanda bulunamayacaklar, bilakis beyanlarını titizlikle ve özenle gözden geçirip beyan ettikleri gelirlerle servet artışları arasında paralellik kurmak suretiyle vergi matrahlarını yükseltmek zorunda kalacaklardır.

— Legal veya illegal bazı iş çevrelerince şu veya bu yoldan, kayıt dışı işlemlerden, elde edilmiş fakat servet beyanı esasının kaldırılmış olması nedeniyle gizlenen gelirler vergilendirilebilecektir.

— Klasik vergi incelemelerine nazaran daha pratik ve basit bir yöntem olması nedeniyle vergi incelemelerindeki amaca çok kısa bir sürede ulaşılabilecektir.

d) Önerimiz:

Yukarıda kısa ve öz olarak Gelir Vergisi sistemine konuluş amacına değinilen Servet Beyanı ile ilgili olarak mükellefler nezdinde yapılacak olan

vergi incelemeleri başlangıçta Hesap Uzmanları ve Maliye Müfettişleri tarafından yapılabiliyordu. Daha sonraları bu yetki Gelirler Kontrolörlerine de verilmiştir.

Servet beyanlarının kıyaslanması sonucunda ortaya çıkan ve haklı nedenlerle izah edilemeyen servet farkının saptanmasına yönelik bu tür incelemelerin iki bini aşkın kadrosuyla yurt sathına yayılmış ve servet beyanlarının incelenmesi konusunda görevlendirilen maliye müfettişleri, hesap uzmanları ve gelirler kontrolörleri ile vergi incelemeleri konusunda aynı yetkiye sahip olan, vergi incelemelerinin yaklaşık % 90'ını gerçekleştiren Vergi Kontrol Memurları'na da yapılacak düzenlemelerde servet beyanı inceleme yetkisi verilmesiyle bu müesseseden azami ölçüde yararlanılacaktır.

SONUÇ:

Servet beyanı müessesesinin 1960'lı yıllarında Gelir Vergisi sistemimize monte edilip 1984'de uygulamadan kaldırılmış olması sonucunda Vergi İdaresi çok etkin bir oto kontrol aracını yitirmiştir. Sistemin 1984'de uygulamadan kaldırılmasıyla her ne kadar kara paranın ekonomiye kanalize edilmesi gerekçe olarak gösterilmiş ise de; günümüzde vergi ödemek istemeyen art niyetli ödevlilerin kayıt ve beyan harici kalıp da vergilendirilmeyen kazançları trilyonlarla ifade edilmektedir.

Vergi Kanunları ile ilgili olarak yapılan düzenlemelerde bu husus dikkatle nazara alınmalı sistemin aksayan yanları ıslah edilerek servet beyanı esası yeniden uygulamaya konulmalıdır. Maliye Bakanlığında Bilgi İşlem Merkezinin kurulmuş olması, Tapu, Gümrük v.b. idarelerde otomasyona geçilmiş bulunması nedeniyle çağın gereklerinden de yararlanılarak, resmi daireler arasında yeterli koordinasyonun temini sonucunda ödevlilerin her türlü gelir, gider ve servet akımları miktar ve değer olarak noksansız izlenmeli ve böylece vergi sistemimizin en etkili ve tutarlı kontrol aracına işlerlik kazandırılmalıdır.

Öte yandan yukarıda da değindiğimiz gibi servet beyanı ile ilgili olarak yapılacak vergi inceleme yetkisinin Vergi Kontrol Memurlarına da verilmesiyle bu müesseseden azami ölçüde yararlanılacak, böylece vergilendirilmeyen gelir ile ilgili incelemeler çok kısa sürede sonuçlandırılabilir.

Dileğimiz, vergi yasalarının ıslahı ile ilgili olarak şu günlerde yapılmakta bulunan çalışmalar sırasında bu hususların da nazara alınarak gerekli yasal düzenlemelerin en kısa sürede tamamlanmasıdır.